Studium wykonalności wspólnego systemu certyfikacji usług przyjaznych rowerzystom krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4)

„Projekt jest współfinansowany przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji w ramach Grantów Wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Misją Funduszu jest promowanie idei zrównoważonej współpracy regionalnej w Europie Środkowej."

Autorzy:

Daniel Mourek, Juraj Flamik, Dominika Bäuchelová (Czechy), Dominika Zaręba (Polska),

Ján Roháč (Słowacja), Erszebet Pences, Adam Bodor (Węgry)

Tłumaczenie z jęz. angielskiego:

Edyta Limanowska

Konsultacje wersji polskiej:

Fabian Byrtus

Współpraca merytoryczna:

Bogdan Kasperek, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

Wydawca wersji polskiej:

Stowarzyszenie Greenways Polska

www.greenways.org.pl

Spis treści:

I. Wstęp 4

II. Analiza stanu faktycznego istniejących systemów 6

III. Cele 22

IV. Struktura organizacyjna 26

V. Finansowanie 29

VI. Promocja i marketing 35

VII. Plan działania 39

VIII. Zrealizowane działania w ramach projektu „Cyclists Welcome in V4” 2021-2022 40

IX. Załączniki 44

I. WSTĘP

Tysiące firm oferuje usługi przyjazne rowerzystom w całej Europie. Europa jest również największą destynacją turystyczną na świecie, co uwidacznia się także w turystyce rowerowej. Zarówno rekreacyjna jazda na rowerze jak i turystyka rowerowa stanowią jedne z najpopularniejszych form aktywnego podróżowania osób indywidualnych, grup i rodzin w wielu krajach europejskich. Europa jako główny cel turystyki rowerowej charakteryzuje się korzystnymi warunkami geograficznymi oraz gęstą siecią tras rowerowych – szczególnie tras EuroVelo, które łączą nasz kontynent z północy na południe i z zachodu na wschód, jak również szlaków Greenways łączących europejskie regiony charakteryzujące się bogactwem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego – niezbędnego dla dalszego rozwoju tej formy zrównoważonej turystyki.

Jednakże infrastrukturze tej muszą towarzyszyć odpowiednie usługi oferowane na trasach lub w głównych ośrodkach turystyki rowerowej w Europie. Poza zainteresowaniem krajowych turystów rowerowych, w całej Europie można zaobserwować rosnący trend wśród rowerzystów z zagranicy. W celu zaspokojenia potrzeb turystów rowerowych należy udostępnić podstawowe usługi dostosowane do ich wymogów zarówno jako rowerzystów, jak i turystów. Ponadto, trzeba zapewnić powszechny dostęp do informacji na temat oferowanych turystom i rowerzystom usług. Mając na względzie powyższy trend powstało w Europie już w połowie lat 90. ubiegłego wieku kilka krajowych oraz regionalnych systemów certyfikacji, które odzwierciedlały potrzeby turystów rowerowych, głównie na długodystansowych trasach rowerowych.

Aktualnie, w ponad 17 krajach europejskich tysiące firm z branży noclegowej, gastronomicznej czy atrakcji turystycznych oferuje usługi przyjazne rowerzystom. Korzyści płynące z certyfikacji przyjaznej rowerzystom to:

- poprawa warunków dla rozwoju zrównoważonych form turystyki;
- rozwój oferty turystycznej w regionach turystycznych, wprowadzanie nowych atrakcji turystycznych;
- ukierunkowana promocja usług noclegowych i gastronomicznych dla turystów rowerowych;
- udział przedsiębiorców w promocji regionów turystycznych;
- promocja turystyki rowerowej wśród odwiedzających dany teren oraz gości korzystających z dostępnych obiektów i usług.

W krajach Unii Europejskiej obserwuje się dynamiczną tendencję wzrostową poziomu standardów usług dla turystyki rowerowej. Oprócz uznanych destynacji, takich jak Holandia, Niemcy czy Dania, oferta produktów i usług turystyki rowerowej rozwija się również w Austrii, Szwajcarii, Francji i Belgii, a także w krajach Europy Południowej, takich jak Hiszpania, czy Włochy. Ostatnie zmiany wskazują na szybką poprawę jakości usług dla turystów rowerowych również w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej.

Wyróżniającym się trendem jest podnoszenie poziomu usług dla turystów rowerowych. Wdrażanie takich systemów certyfikacji świadczy o aktywnej współpracy państwowych, regionalnych i miejskich organizacji turystycznych z MŚP oraz rowerowych organizacji pozarządowych. W celu dalszego rozwoju turystyki rowerowej w Europie i zwiększenia jej konkurencyjności konieczne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy usług i podniesienia ich jakości do poziomu krajów europejskich należących do liderów.

W niniejszym dokumencie przeprowadzono analizę istniejących w Europie systemów certyfikacji usług przyjaznych rowerzystom pod kątem oceny zaspokojenia potrzeb turystów rowerowych przez dostępne na rynku usługi turystyczne takie jak: **gastronomia**, **zakwaterowanie**, **pola kempingowe** i **atrakcje turystyczne** oraz **inne usługi turystyczne**. Analiza wykazała, że we wszystkich wymienionych kategoriach usług turyści rowerowi mają możliwość bezpiecznego przechowywania rowerów, posiadają dostęp do podstawowych narzędzi niezbędnych do prostych napraw oraz informacji o ruchu rowerowym w regionie. Jednakże kryteria certyfikacji różnią się w zależności od rodzaju obiektu i do pewnego stopnia także od kraju. W niektórych krajach istnieją dwie kategorie kryteriów: kryteria obowiązkowe, które muszą być spełnione (must-have) i kryteria dodatkowe, które są opcjonalne (nice-to-have). Placówki posiadające certyfikat są zazwyczaj oznakowane logo, na którym widnieje rower i/lub łóżko oraz nazwa organizacji/programu. Przeprowadzone 10 lat temu badanie wśród członków ECF [Europejskiej Federacji Cyklistów] i innych organizacji zarządzających certyfikacjami przyjaznymi rowerzystom w Europie wykazało, że kryteria certyfikowanych obiektów przyjaznych rowerzystom w Europie są podobne, a są nimi:

- parking i przechowalnia rowerów;
- zakwaterowanie tylko na jedną noc;
- podstawowe narzędzia do prostych napraw rowerów;
- udogodnienia do prania i suszenia odzieży i sprzętu;
- informacja o usługach rowerowych w regionie (drukowana, online).

Wśród trendów turystyki rowerowej obserwowanych w Europie warto wymienić:

- podróże rodzinne i wielopokoleniowe;
- zindywidualizowanie oferty, plan podróży w zależności od zainteresowań i zaawansowania grupy;
- zwiększenie zainteresowania krótszymi, jednodniowymi wycieczkami i mikro-turystyką jako uzupełnieniem oferty rekreacyjnej;
- wzrost zainteresowania rowerami elektrycznymi;
- 90% wyjazdów rowerowych odbywa się na rynku krajowym!
- turyści poszukują usług przyjaznych rowerzystom oraz obiektów przyjaznych środowisku, chcą stosować się do zasad "leave no trace" [„nie zostawiaj śladu”] i dbać o planetę.

II. Analiza stanu faktycznego istniejących systemów

Świadczenie usług przyjaznych rowerzystom jest ściśle związane z istnieniem długodystansowych tras rowerowych, takich jak Naddunajska Trasa Rowerowa czy Łabska Trasa Rowerowa (Elbe-Radweg – Labska Stezka w ubiegłym roku obchodziła 25-lecie, jest to szlak w sieci Greenways) oraz rozwojem turystyki rowerowej wzdłuż tych tras od początku lat 90-tych ubiegłego wieku.

A. Europa Zachodnia

Najstarszy system usług przyjaznych rowerzystom, niemiecki **Bett und Bike**, ma już 25 lat i stał się inspiracją dla pozostałych systemów w Europie. Pomysł narodził się już na początku lat 90-tych, kiedy turyści rowerowi zidentyfikowali swoje potrzeby w zakresie dalekich podróży rowerem. Od tego czasu wszystkie atrakcyjne ośrodki turystyki rowerowej w Europie Zachodniej stworzyły swoje narodowe systemy przyjazne rowerzystom.

www.bettundbike.de

Niemcy 1995, niemiecki system Bett und Bike

- Liczba mieszkańców 83,7 mln osób (2020)
- System „Bett + Bike" w latach 1995–2021
- 5 800 certyfikowanych obiektów (po 25 latach)
- 3 kategorie

Niemiecki certyfikat Bed and Bike (niem. Bett und Bike) został wprowadzony przez klub rowerowy ADFC (German Bicycle Club) już w 1995 r. w największym europejskim ośrodku turystyki rowerowej – Niemczech. Certyfikat ten posiada ponad 5,5 tys. firm w samych Niemczech oraz około 500 firm w Austrii i innych krajach.

www.allefietserswelkom.nl

Holenderski system Fietsers Welkom! został opracowany przez holenderską fundację Stichting Landelijk Fietsplatform i zajmuje się głównie obiektami noclegowymi.

www.albergabici.it

We **Włoszech** system **Albergabici** jest systemem certyfikacji miejsc noclegowych prowadzonym przez Włoski Klub Kolarski FIAB.

https://en.francevelotourisme.com/tips-and-advices/accueil-velo

We **Francji** jeszcze 10 lat temu istniało kilka regionalnych certyfikacji, które w 2011 roku zostały połączone przez organizację France Vélo Tourisme w jeden krajowy system parasolowy **Accueil Vélo**.

www.schweizmobil.ch/en/summer.html

W **Szwajcarii** certyfikacja przyjazna rowerzystom nie jest promowana oddzielnie, ale jako część ogólnego projektu wspierającego aktywną mobilność i podróże o nazwie **SwissMobil (SchweizMobil)**. W innych krajach i regionach europejskich, takich jak Luksemburg czy Belgia, niemiecki model Bett und Bike został wykorzystany do uruchomienia systemu certyfikacji przyjaznej rowerzystom.

B. Europa Środkowa

Turystyka rowerowa to prężnie rozwijający się biznes na całym świecie, a zwłaszcza w Europie Środkowej. Turyści rowerowi zasadniczo potrzebują atrakcyjnych, bezpiecznych, wygodnych tras i usług przyjaznych rowerzystom – zakwaterowania, restauracji, atrakcji turystycznych itp. W ciągu ostatniej dekady w Europie Środkowej powstało wiele nowych tras rowerowych (szczególnie typu velo), zielonych szlaków greenways i innych szlaków rowerowych. Nadszedł czas, aby bardziej skoncentrować się na usługach, mających na celu zaspokojenie potrzeb turystów rowerowych i poprawę efektywności inwestycji związanych z infrastrukturą rowerową. Rowerzyści czują się bezpiecznie i są chętni do odwiedzania określonego obszaru, jeśli mają pewność, że usługodawcy spełniają ich określone potrzeby (parking rowerowy, zestaw naprawczy itp.) oraz jeżeli dostawcy usług są dobrze rozpoznawalni dzięki przynależności do krajowego systemu przyjaznego rowerzystom.

Istnieją już krajowe systemy usług przyjaznych rowerzystom: **Czechy** – Cyklisté vítáni z prawie 1000 certyfikowanymi firmami, **Słowacja** – Vitajte cyklisti ze 150 certyfikowanymi firmami), systemy w fazie pilotażowej (**Polska** - Miejsca Przyjazne Rowerzystom MPR w województwie małopolskim i zachodniopomorskim, a także wzdłuż szlaku rowerowego GreenVelo i Szlaku wokół Tatr) lub w fazie wdrażania (**Węgry**). Wśród regionalnych interesariuszy istnieje potrzeba wymiany wiedzy i doświadczeń na temat usług i programów przyjaznych rowerzystom. Po uczestnictwie w międzynarodowych warsztatach poświęconych temu tematowi (11-12 marca 2020, Budapeszt) wyżej wymienione kraje Grupy Wyszehradzkiej (V4) postanowiły wspólnie zainicjować środkowoeuropejski program usług przyjaznych rowerzystom oraz wypracować wspólne narzędzia marketingowe mające na celu poprawę jakości usług, rozwój turystyki rowerowej i wsparcie lokalnych usługodawców.

Historia programu przyjaznego rowerzystom w Europie Środkowej rozpoczęła się w **Czechach** pod nazwą **Cyklisté vítáni** [Rowerzyści mile widziani, Witamy Rowerzystów] w 2005 roku z inicjatywy fundacji Nadace Partnerství. Czeskie know-how pod patronatem Environmental Partnership Association EPA [Stowarzyszenia Partnerstwo dla Środowiska] przyczyniło się do wprowadzenia w 2008 r. **słowackiej** certyfikacji przyjaznej rowerzystom **Vitajte cyklisti** z ramienia fundacji Nadácia Ekopolis. W **Polsce** przykładem są regionalne certyfikacje w **województwie małopolskim** (system certyfikacji zainicjowany w 2020 roku przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego) oraz **województwie zachodniopomorskim** (system certyfikacji zainicjowany w 2022 roku przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego) pod nazwą **Miejsca Przyjazne Rowerzystom MPR**. Certyfikacja miejsc przyjaznych rowerzystom została także wprowadzona na dwóch trasach rowerowych: GreenVelo i Szlaku wokół Tatr. Na Węgrzech właśnie rozpoczął się nowy ogólnokrajowy program przyjazny rowerzystom **Kérekpárosbarát szolgáltaltó** (lato 2021).

Również w oparciu o przykład niemiecki, w **Dolnej Austrii** opracowano podobną do Bett und Bike certyfikację pod nazwą **Radfreundliche Betriebe**.

C. Czechy

Czechy, 2005 r. powstanie czeskiego programu certyfikacji Cyklisté vítáni

- Populacja 10,7 mln. ludzi (2020)
- Program „Cyklisté vítáni“ w latach 2005–2021
- 900-1000 certyfikowanych usług (po 15 latach)
- 4 kategorie

Czeska certyfikacja przyjazna rowerzystom "Cyklisté vítáni" [Rowerzyści mile widziani, Witamy Rowerzystów] jest ogólnokrajową certyfikacją, która została ustanowiona w 2005 roku przez fundację Nadace Partnerství (czeską Fundację Partnerstwo dla Środowiska), która jest właścicielem tej marki. Certyfikacja była współfinansowana w pierwszym roku z funduszy europejskich. Usługi przyjazne rowerzystom obejmują równomiernie całą Republikę Czeską, dostępne są głównie wzdłuż długodystansowych tras rowerowych. Obszarami z największą liczbą certyfikowanych obiektów są region południowomorawski oraz Morawskie Szlaki Wina [szlak Greenways].

www.cyklistevitani.cz

Kryteria certyfikacji obiektów noclegowych (hotele, B&B, kwatery prywatne, schroniska/ chatki)

Oprócz wszystkich kryteriów obowiązkowych obiekty muszą również spełnić co najmniej 3 dodatkowe pozycje z kryteriów dodatkowych.

Kryteria obowiązkowe:

1. Zapewnienie noclegu rowerzystom
2. Zaoferowanie zdrowego śniadania (jogurt, musli, świeże owoce)
3. Umożliwienie wyprania i wysuszenia odzieży i sprzętu
4. Udostępnienie zamykanej przechowalni na rowery lub innego bezpiecznego pomieszczenia do przechowywania rowerów
5. Zapewnienie podstawowych narzędzi do prostej naprawy roweru
6. Zapewnienie miejsca z podstawowym wyposażeniem do czyszczenia rowerów
7. Zestaw pierwszej pomocy
8. Tablica informacyjna dla rowerzystów zawierająca list powitalny, aktualności i listę lokalnych serwisów rowerowych
8.1. Usługi dostępne na miejscu (zgodnie z kryteriami certyfikacji „Witamy rowerzystów")
8.2. Mapa okolicznych tras rowerowych oraz wskazówki i zalecenia dla rowerzystów
8.3. Dane kontaktowe punktów napraw i wypożyczania rowerów w okolicy
8.4. Połączenia kolejowe / autobusowe / transportu wodnego z tego miejsca do innych destynacji rowerowych
8.5. Numery telefonów alarmowych – pomoc na trasie
8.6. Prognoza pogody na następne dni
8.7. Dane adresowe, kontaktowe atrakcji turystycznych w okolicy oraz punktów informacji turystycznej
8.8. Księga gości dla rowerzystów
9. Umowa dotycząca kontroli jakości

Dodatkowe usługi lub udogodnienia w zakresie zakwaterowania:

1. Transport rowerzystów i ich bagażu
2. Wypożyczalnie rowerów
3. Oferta zestawów obiadowych
4. Zapewnienie podstawowych części zamiennych do rowerów
5. Sprzedaż map rowerowych i turystycznych okolicy
6. Oferta jednodniowych wycieczek rowerowych po okolicy
7. Lista miejsc noclegowych programu „Cyklisté vítáni" w regionie
8. Usługa rezerwacji kolejnego noclegu w obiekcie przyjaznym rowerzystom
9. Dostęp do Internetu
10. Materiały informacyjne w obcych językach

Materiały promocyjne dotyczące miejsca zakwaterowania powinny zawierać:

- oferowane usługi (zgodnie z kryteriami certyfikacji „Cyklisté vítáni")
- liczbę pokoi i łóżek, w tym pryszniców/toalet oraz inne usługi dla rowerzystów
- zdjęcia obiektu
- lokalizację obiektu
- aktualny cennik
- odległość do najbliższych ścieżek/ szlaków rowerowych w okolicy

Kryteria certyfikacji dla obiektów gastronomicznych (restauracji, pubów, winiarni)

Kryteria obowiązkowe:

1. Oferta napojów dostosowanych do potrzeb rowerzystów, w tym co najmniej jeden orzeźwiający „napój rowerowy", herbaty owocowe i ziołowe w cenie nie przekraczającej ceny innych napojów bezalkoholowych i piwa
2. Oferta powinna zawierać co najmniej jeden ciepły posiłek wegetariański, niesmażony, dostępny przez cały czas otwarcia lokalu gastronomicznego. Menu musi oferować również posiłki o niskiej zawartości tłuszczu (np. makarony pełnoziarniste, warzywa i owoce)
3. Możliwość bezpłatnego parkowania roweru i bagażu w przechowalni (z zadaszeniem) usytuowanej w pobliżu lokalu gastronomicznego lub w zamykanych boksach
4. Oferta podstawowych narzędzi do prostej naprawy rowerów
5. Apteczka pierwszej pomocy
6. Tablica informacyjna „Cyklisté vítáni" z aktualnościami i danymi kontaktowymi punktów świadczących usługi rowerowe

6.1. Usługi dostępne na miejscu (zgodnie z kryteriami certyfikacji „Witamy rowerzystów")
6.2. Mapa okolicznych tras rowerowych oraz wskazówki i zalecenia dla rowerzystów
6.3. Dane kontaktowe punktów napraw i wypożyczania rowerów w okolicy
6.4. Połączenia kolejowe / autobusowe / transportu wodnego z tego miejsca do innych destynacji rowerowych
6.5. Numery telefonów alarmowych – pomoc na trasie
6.6. Prognoza pogody na następne dni
6.7. Dane adresowe, kontaktowe atrakcji turystycznych w okolicy oraz punktów informacji turystycznej
6.8. Księga gości dla rowerzystów

7. Umowa dotycząca kontroli jakości

Dodatkowa oferta placówek gastronomicznych:

1. Oferta zestawów obiadowych
2. Menu w trzech językach
3. Oferta regionalnego specjału kulinarnego

4. Oferta specjalnego menu dla rowerzystów
5. Całodobowa dostępność
6. Udogodnienia do suszenia odzieży i sprzętu
7. Serwis z podstawowym wyposażeniem do czyszczenia rowerów
8. Zaopatrzenie w podstawowe części zamienne do rowerów
9. Sprzedaż map rowerowych i turystycznych okolicy
10. Oferta jednodniowych wycieczek rowerowych po okolicy
11. Lista miejsc noclegowych programu „Cyklisté vítáni" w regionie
12. Dostęp do Internetu
13. Materiały informacyjne w obcych językach

Kryteria certyfikacji dla kempingów i domków kempingowych

Kryteria obowiązkowe:

1. Wydzielona strefa pod namioty dla rowerzystów i gości niezmotoryzowanych
2. Preferowana powierzchnia trawiasta, gładka i płaska
3. Parking dla rowerów w pobliżu namiotów, polityka "brak opłat" dla rowerów
4. Bezpłatna przechowalnia rowerów (z możliwością przykrycia), zamykane schowki/boksy do bezpłatnego przechowywania rowerów
5. Możliwość prania i suszenia odzieży oraz sprzętu
6. Oferta podstawowych narzędzi do prostych napraw rowerów
7. Serwis z podstawowym wyposażeniem do czyszczenia rowerów
8. Apteczka pierwszej pomocy
9. Tablica informacyjna „Cyklisté vítáni" z aktualnościami i danymi kontaktowymi punktów świadczących usługi rowerowe
9.1. Usługi dostępne na miejscu (zgodnie z kryteriami certyfikacji „Witamy rowerzystów")
9.2. Mapa okolicznych tras rowerowych oraz wskazówki i zalecenia dla rowerzystów
9.3. Dane kontaktowe punktów napraw i wypożyczania rowerów w okolicy
9.4. Połączenia kolejowe / autobusowe / transportu wodnego z tego miejsca do innych destynacji rowerowych
9.5. Numery telefonów alarmowych – pomoc na trasie
9.6. Prognoza pogody na następne dni
9.7. Dane adresowe, kontaktowe atrakcji turystycznych w okolicy oraz punktów informacji turystycznej
9.8. Księga gości dla rowerzystów
10. Umowa dotycząca kontroli jakości

Dodatkowa oferta kempingów i domków kempingowych:

1. Transport rowerzystów i ich bagażu
2. Dostępność miejsc piknikowych w pobliżu namiotów, w miarę możliwości zadaszonych lub zakrytych
3. Możliwość gotowania w miejscu do tego przeznaczonym

4. Możliwość zrobienia zakupów podstawowych artykułów spożywczych
5. Odpowiednie oświetlenie dróg dojazdowych na terenie pola namiotowego
6. Możliwość wynajmu namiotów lub domków
7. Zapewnienie podstawowych części zamiennych do rowerów
8. Sprzedaż map rowerowych i turystycznych okolicy
9. Oferta jednodniowych wycieczek rowerowych po okolicy
10. Lista miejsc noclegowych programu „Cyklisté vítáni" w regionie
11. Możliwość rezerwacji miejsc noclegowych w okolicy w obiektach przyjaznych rowerzystom
12. Materiały informacyjne w obcych językach

Kryteria dla atrakcji turystycznych (zamków, pałaców, muzeów, skansenów, obiektów przyrodniczych)

Kryteria obowiązkowe:

1. Bezpłatna przechowalnia rowerów i bagażu (kryta) usytuowana w pobliżu w zasięgu gości, zamykane schowki/skrytki na bezpłatny parking dla rowerów i bagażu
2. Oferta podstawowych narzędzi do prostej naprawy rowerów
3. Apteczka pierwszej pomocy
4. Tablica informacyjna „Witamy Rowerzystów": wiadomości i kontakty dotyczące usług rowerowych
4.1. Usługi dostępne na miejscu (zgodnie z kryteriami certyfikacji „Witamy rowerzystów")
4.2. Mapa okolicznych tras rowerowych oraz wskazówki i zalecenia dla rowerzystów
4.3. Dane kontaktowe punktów napraw i wypożyczania rowerów w okolicy
4.4. Połączenia kolejowe / autobusowe / transportu wodnego z tego miejsca do innych destynacji rowerowych
4.5. Numery telefonów alarmowych – pomoc na trasie
4.6. Prognoza pogody na następne dni
4.7. Dane adresowe, kontaktowe atrakcji turystycznych w okolicy oraz punktów informacji turystycznej
4.8. Księga gości dla rowerzystów
5. Umowa dotycząca kontroli jakości

D. WĘGRY

Usługi przyjazne rowerzystom Kerékpárosbarát szolgáltató (kwiecień 2021)

- Populacja 9,7 mln (2020)
- Program „Dostawca usług przyjaznych rowerzystom"
- 42 certyfikowane obiekty (po 6 miesiącach)
- 5 kategorii: zakwaterowanie: 1) hotele i pensjonaty, 2) kempingi, 3) kwatery prywatne wiejskie i miejskie, domki letniskowe oraz 4) restauracje i 5) atrakcje turystyczne.

https://tekerjitthon.hu

Węgierskie Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej (węgierski akronim: MAKETUSZ) zostało założone w 2017 roku w celu propagowania działań na rzecz poprawy warunków uprawiania turystyki rowerowej oraz zapewnienia profesjonalnego i operacyjnego wsparcia dla zrównoważonego rozwoju turystyki rowerowej na Węgrzech. MAKETUSZ jest federacją składającą się z 53 członków (wrzesień 2021). AÖFK jest Narodową Agencją Rozwoju Turystyki Aktywnej i Ekoturystyki i właścicielem marki, podczas gdy MAKETUSZ jest odpowiedzialny za koordynację działań na rzecz turystyki przyjaznej rowerzystom.

Certyfikacja przyjazna rowerzystom obejmuje następujące kategorie: hotele, restauracje, kempingi, inne obiekty noclegowe i atrakcje turystyczne. Negocjowane jest wsparcie państwa i finansowanie rozwoju projektu na najbliższe dwa lata.

Hotele – kryteria obowiązkowe:

1. Przyjazne podejście do rowerzystów - przyjmowanie gości na rowerach
2. Bezpieczne przechowywanie rowerów nocą
3. Możliwość wysuszenia mokrej odzieży (w osobnym pomieszczeniu)
4. Oferta śniadań lub możliwość przygotowania posiłku i zrobienia zakupów. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
5. Bezpłatna informacja w miejscach publicznych o lokalnych trasach rowerowych (mapy) i ofertach, połączeniach komunikacyjnych, najbliższym warsztacie rowerowym, dostępnej pierwszej pomocy/pomocy lekarza

6. Apteczka pierwszej pomocy, zestaw do naprawy rowerów (z instrukcją obsługi) i/lub dostępność usług warsztatu naprawy rowerów
7. Możliwość noclegu na jedną noc

Hotele – kryteria fakultatywne (co najmniej 5 musi zostać spełnionych):

1. Możliwość ładowania rowerów elektrycznych
2. Transport bagażu
3. Transport rowerów
4. Dostępność usług hotelowych co najmniej przez 6 miesięcy w roku
5. Myjnia rowerów
6. Wycieczki z przewodnikiem lub wycieczki z wypożyczonym przewodnikiem GPS
7. Wypożyczalnia rowerów i/lub rowerów elektrycznych
8. Zestawy lunchowe
9. Możliwość skorzystania z oficjalnego regionalnego systemu informacyjnego (strona internetowa i/lub aplikacja)

Kempingi – kryteria obowiązkowe:

1. Przyjazne podejście do rowerzystów – przyjmowanie gości na rowerach
2. Bezpieczne przechowywanie rowerów nocą w pobliżu namiotów
3. Możliwość wysuszenia mokrej odzieży i sprzętu
4. Oferta śniadań lub możliwość przygotowania posiłku i zrobienia zakupów. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
5. Bezpłatna informacja w miejscach publicznych o lokalnych trasach rowerowych (mapy) i ofertach, połączeniach komunikacyjnych, najbliższym warsztacie rowerowym, dostępnej pierwszej pomocy/pomocy lekarza
6. Apteczka pierwszej pomocy, zestaw do naprawy rowerów (z instrukcją obsługi) i/lub dostępność usług warsztatu naprawy rowerów
7. Możliwość noclegu na jedną noc bez dopłaty
8. Odpowiednio przygotowana nawierzchnia pod namioty (wygodna)

Kempingi – kryteria fakultatywne (co najmniej 5 musi zostać spełnionych):

1. Możliwość ładowania rowerów elektrycznych
2. Transport bagażu
3. Transport rowerów
4. Dostępność usług kempingowych co najmniej przez 6 miesięcy w roku
5. Myjnia rowerów
6. Wycieczki z przewodnikiem lub wycieczki z wypożyczonym przewodnikiem GPS
7. Wypożyczalnia rowerów i/lub rowerów elektrycznych
8. Zestawy lunchowe

9. Możliwość skorzystania z oficjalnego regionalnego systemu informacyjnego (strona internetowa i/lub aplikacja)
10. Dostępność części wspólnej (zadaszonej) pola kempingowego
11. Możliwość wynajęcia domków kempingowych i namiotów

Inne obiekty noclegowe (pensjonaty wiejskie, czasowe obiekty noclegowe, domy wczasowe) – kryteria obowiązkowe:

1. Przyjazne podejście do rowerzystów – przyjmowanie gości na rowerach
2. Bezpieczne przechowywanie rowerów nocą
3. Możliwość wysuszenia mokrej odzieży (w oddzielnym pomieszczeniu)
4. Oferta śniadań lub możliwość przygotowania posiłku i zrobienia zakupów
5. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
6. Bezpłatna informacja w miejscach publicznych o lokalnych trasach rowerowych (mapy) i ofertach, połączeniach komunikacyjnych, najbliższym warsztacie rowerowym, dostępnej pierwszej pomocy/pomocy lekarza
7. Apteczka pierwszej pomocy, zestaw do naprawy rowerów (z instrukcją obsługi) i/lub dostępność usług warsztatu naprawy rowerów

Inne miejsca noclegowe (pensjonaty wiejskie, czasowe obiekty noclegowe, domy wczasowe) – kryteria fakultatywne:

1. Możliwość zakwaterowania tylko na jedną noc bez dopłaty
2. Możliwość ładowania rowerów elektrycznych
3. Transport bagażu
4. Transport rowerów
5. Dostępność usług co najmniej przez 6 miesięcy w roku
6. Myjnia rowerów
7. Wycieczki z przewodnikiem lub wycieczki z wypożyczonym przewodnikiem GPS
8. Wypożyczalnia rowerów i/lub rowerów elektrycznych
9. Możliwość skorzystania z oficjalnego regionalnego systemu informacyjnego (strona internetowa i/lub aplikacja)

Restauracje – kryteria obowiązkowe:

1. Przyjazne podejście do rowerzystów – przyjmowanie gości na rowerach
2. Bezpieczne przechowywanie rowerów w trakcie pobytu rowerzystów
3. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
4. Bezpłatna informacja w miejscach publicznych o lokalnych trasach rowerowych (mapy) i ofertach, połączeniach komunikacyjnych, najbliższym warsztacie rowerowym, dostępnej pierwszej pomocy/pomocy lekarza
5. Apteczka pierwszej pomocy, zestaw do naprawy rowerów (z instrukcją obsługi) i/lub dostępność usług warsztatu naprawy rowerów
6. Bezpłatne ładowanie telefonu

Restauracje – kryteria fakultatywne (co najmniej 3 muszą zostać spełnione):

1. Możliwość ładowania rowerów elektrycznych
2. Dostępność usług restauracyjnych co najmniej przez 6 miesięcy w roku
3. Dostępność usług restauracyjnych w weekendy
4. Zestaw lunchowy
5. Dostępność w menu potraw lekkostrawnych lub regionalnych specjalności
6. Dostępność toalet dla wszystkich gości
7. Plac zabaw dla dzieci
8. Możliwość skorzystania z oficjalnego regionalnego systemu informacyjnego (strona internetowa i/lub aplikacja)
9. Mapa rowerowa o regionie, wisząca na ścianie lub dostępna w wersji papierowej

Atrakcje turystyczne – kryteria obligatoryjne:

1. Przyjazne podejście do rowerzystów – przyjmowanie gości na rowerach
2. Bezpieczne przechowywanie rowerów w trakcie pobytu rowerzystów
3. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
4. Apteczka pierwszej pomocy, zestaw do naprawy rowerów (z instrukcją obsługi) i/lub dostępność usług warsztatu naprawy rowerów
5. Bezpłatna informacja w miejscach publicznych o lokalnych trasach rowerowych (mapy) i ofertach, połączeniach komunikacyjnych, najbliższym warsztacie rowerowym, dostępnej pierwszej pomocy/pomocy lekarza

Atrakcje – kryteria fakultatywne (co najmniej 3 muszą zostać spełnione):

1. Wycieczki rowerowe (związane z tematem atrakcji)
2. Możliwość ładowania rowerów elektrycznych
3. Możliwość bezpłatnego ładowania telefonów
4. Dostępność zwiedzania atrakcji co najmniej przez 6 miesięcy w roku
5. Sprzedaż map rowerowych
6. Sprzedaż żywności i napojów
7. Możliwość korzystania z toalet dla wszystkich gości
8. Przyłączenie się do oficjalnego systemu informacji regionalnej (strona internetowa i/ lub aplikacja)

E. POLSKA

https://narowery.visitmalopolska.pl/pl/miejsca-przyjazne-rowerzystom
https://rowery.wzp.pl/MPR

Miejsca Przyjazne Rowerzystom

Pilotażowy program certyfikacji w Polsce **„Przyjazny rowerom"** realizowany w latach 2008-2010 był pierwszą próbą wprowadzenia krajowego systemu certyfikacji obiektów przyjaznych rowerzystom. Inspiracją do jego stworzenia był system Cyklisté vítáni czeskiej fundacji Nadace Partnerství, z tą różnicą, że do polskiego programu dodano jeszcze jedną kategorię. Polski system pilotażowy został wdrożony w 5 kategoriach: 1. noclegi 2. gastronomia 3. kempingi 4. atrakcje turystyczne oraz 5. inne miejsca promujące zrównoważony transport (niekoniecznie usługi turystyczne). W tej ostatniej kategorii sklepy IKEA uzyskały certyfikat jako pierwsza firma promująca transport rowerowy w Polsce. Łącznie ok. 100 placówek w Polsce otrzymało certyfikat podczas pilotażowej fazy certyfikacji w latach 2008-2010. Niestety, w tamtym czasie Polska nie była przygotowana do takiego systemu certyfikacji ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury rowerowej w porównaniu z innymi krajami Europy Środkowej. Jednak ten pilotażowy program certyfikacji stał się bazą i inspiracją dla innych certyfikatów rowerowych w następnej dekadzie, w której nastąpił prawdziwy rozkwit i rozwój tras i infrastruktury rowerowej. Jednym z przykładów był **system rekomendacji miejsc przyjaznych rowerzystom wprowadzony w ramach GreenVelo** (2000 km trasy rowerowej łączącej 5 województw w Polsce Wschodniej, https://greenvelo.pl).

W 2020 roku pierwsze województwo w Polsce **– województwo małopolskie** wprowadziło **system certyfikacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom MPR**. Ten system certyfikacji jest wdrażany głównie wzdłuż tras rowerowych VeloMałopolska, koordynowany przez **Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego**. Udział w certyfikacji dla obiektów jest bezpłatny.

POLSKA Miejsca przyjazne rowerzystom w Małopolsce (MPR)

- Populacja województwo małopolskie 3,4 mln. mieszkańców (2020)
- System certyfikacji od 2020 roku
- 165 miejsc certyfikowanych w latach 2020-2021

- 5 kategorii: 1. noclegi, 2. gastronomia, 3. atrakcja turystyczna, 4. informacja turystyczna, 5. inne usługi i miejsca związane z turystyką rowerową (np. wypożyczalnia rowerów, biuro podróży, sklep, itp.)

Innym przykładem **regionalnego/lokalnego systemu certyfikacji w Małopolsce** są **„Miejsca Przyjazne"** wprowadzone na Szlaku wokół Tatr (Polska i Słowacja: www.szlakwokoltatr.eu).

Podstawowe kryteria dla wszystkich kategorii:

- bezpieczny, nieodpłatny parking rowerowy
- nieodpłatnie dostępne narzędzia do podstawowych napraw rowerów
- aktualne informacje o pobliskich punktach serwisowych i sklepach rowerowych lub sprzedaży części zamiennych do rowerów
- odnośnik do strony internetowej narowery.visitmalopolska.pl, z której można pobrać mapy do samodzielnego wydruku w formacie A4, ślady GPS tras rowerowych czy informacje o atrakcjach

W przypadku obiektów noclegowych – dodatkowo:

- Możliwość skorzystania przez turystę z pobytu na jedną dobę
- Bezpieczne i nieodpłatne przechowanie rowerów wraz z bagażami w trakcie pobytu

Ponadto część obiektów świadczy dodatkowe usługi np. możliwość umycia roweru, wyprania i wysuszenia ubrań, ładowanie rowerów elektrycznych. Szczegółowe informacje i mapa MPR dostępne są na stronie internetowej:
https://narowery.visitmalopolska.pl/pl/miejsca-przyjazne-rowerzystom[1].

- **POLSKA Miejsca przyjazne rowerzystom na Pomorzu Zachodnim (MPR)**
- Populacja województwo zachodniopomorskie 1,68 mln. mieszkańców (2021)
- System certyfikacji od 2022 roku
- 5 kategorii: 1. Obiekty noclegowe 2. Obiekty gastronomiczne, 3. Atrakcje turystyczne, 4. Punkty Informacji Turystycznej, 5. Pozostałe obiekty handlowe i usługowe.

System certyfikacji jest wdrażany przez **Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego**. Udział w certyfikacji dla obiektów jest bezpłatny.

Podstawowe kryteria dla wszystkich kategorii:

- Bezpieczne i nieodpłatne przechowanie rowerów wraz z bagażem w trakcie pobytu
- Nieodpłatne udostępnianie narzędzi do podstawowych napraw rowerów. W zestawie narzędzi, oprócz standardowych kluczy płaskich, krzyżakowych i typu

1 Informacje udostępnione dzięki uprzejmości Joanny Matuszczyk i Magdaleny Radlińskiej, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

"imbus" oraz śrubokrętów krzyżakowych i płaskich, obowiązkowo musi znajdować się serwisowa pompka podłogowa, która umożliwi napompowanie różnych typów kół, rozkuwacz do łańcucha, łyżki do zdejmowania/zakładania opon i zestaw łatek naprawczych z klejem

- Umożliwienie przewozu przyczepki rowerowej oraz niestandardowego roweru
- Posiadanie w widocznym miejscu aktualnej informacji o pobliskich punktach serwisowych i sklepach rowerowych lub oferowanie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej sprzedaży przez obiekt części zamiennych do rowerów (informacja powinna być umieszczona w obiekcie w widocznym miejscu, musi zawierać dokładny adres, nr telefonu oraz godziny otwarcia wymienionych serwisów/ sklepów rowerowych w obiekcie)
- Możliwość skorzystania przez minimum 4 turystów z noclegu na jedną dobę (obiekt noclegowy, dysponujący minimum 4 miejscami noclegowymi, deklaruje gotowość przyjmowania turystów na jedną dobę hotelową)

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: https://rowery.wzp.pl/MPR[2].

Systemy certyfikacji rowerowej - ogólne spostrzeżenia, wnioski dla Polski

Wskazane byłoby uzgodnienie postawowych kryteriów regionalnych systemów certyfikacji z kryteriami międzynarodowymi **Cyclists Welcome** (Witamy Rowerzystów) dla Europy Środkowej (zostały one opracowane w niniejszym doumencie w oparciu o dotychczasowe doświadczenia organizacji i instytucji – Europejskiej Federacji Cyklistów ECF, Europejskiego Stowarzyszenia Greenways EGWA, istniejących systemów, a także zasad turystyki zrównoważonej i trendów podróżowania po pandemii COVID-19).

W Polsce bardzo trudno będzie obecnie wprowadzić jeden narodowy system certyfikacji. Obecny stan wdrażania certyfikacji pozwala na stworzenie "rodziny" systemów opartych na zestawie wspólnych zasad – kryteriów. Dlatego autorzy niniejszego dokumentu rekomendują, by instytucje koordynujące wdrażanie regionalnych systemów certyfikacji uwzględniły wspólne kryteria bazowe Cyclists Welcome (Witamy Rowerzystów) stosowane w Europie Środkowej. Pozwoli to na lepszą promocję, wymianę doświadczeń i wiedzy pomiędzy krajami i regionami. **Znak Cylists Welcome (Witamy Rowerzystów)** jest marką, które może być bezpłatnie udostępniana wszystkim zainteresowanym instytucjom, które zgodzą się uzwględnić spójne kryteria i podpiszą Deklarację współpracy, znajdującą się w załączniku do niniejszego studium. Operatorem marki w Polsce jest Stowarzyszenie Greenways Polska.

2 Informacje udostępnione dzięki uprzejmości Wandy Nowotarskiej, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

F. SŁOWACJA

www.vitajtecyklisti.sk

Vitajte, cyklisti! Usługi przyjazne rowerzystom

- Liczba ludności 5,5 mln. osób (2020)
- Program Vitajte, cyklisti! w latach 2008-2020 (przerwany w czasie pandemii i rewitalizowany w 2022 roku
- 176 obiektów certyfikowanych przez okres co najmniej 1 roku
- 8 obiektów certyfikowanych przez 12 lat
- 62 obiekty certyfikowane w 2019 roku
- 4 kategorie

Ogólnokrajowa certyfikacja na **Słowacji Vitajte, cyklisti!** powstała w 2008 roku przy wsparciu czeskiej fundacji Nadace Partnerství (fundacja Ekopolis jest fundacją partnerską w Stowarzyszeniu EPA Partnerstwo dla Środowiska z siedzibą w Brnie). W latach 2020-21 działalność programu Vitajte, cyklisti! na Słowacji została zawieszona z powodu pandemii COVID-19, ale jest gotowy do kontynuacji w 2022 roku. Kryteria są takie same jak w przypadku czeskiego Cyklisté vítáni, podobnie jak logo, z nazwą w języku słowackim. Właścicielem marki jest Fundacja Ekopolis z siedzibą w Bańskiej Bystrzycy. Za działania oraz logistykę odpowiedzialna jest organizacja pozarządowa Stowarzyszenie Bursztynowy Szlak.

III. Cele

Celem studium wykonalności jest ujednolicenie kryteriów istniejących lub planowanych systemów przyjaznych rowerzystom w krajach V4 oraz wstępne określenie kolejnych etapów działania dla wszystkich zaangażowanych partnerów. Studium bazuje na 15-letnim doświadczeniu czeskiej certyfikacji „Cyklisté vítáni" i podobnej słowackiej certyfikacji „Vitajte cyklisti!". Ponadto, studium powstało w oparciu o analizę polskich regionalnych systemów certyfikacji oraz wiedzę dwóch ekspertów związanych z ECF w zakresie systemów europejskich z Węgier i Czech (Adam Bodor, Daniel Mourek). Należy jednak podkreślić, iż istotną rolę w powstawaniu wszystkich systemów certyfikacji w Europie odegrał niemiecki system Bett und Bike.

A. Wnioski dotyczące wspólnej środkowoeuropejskiej certyfikacji V4

1. Warto wiedzieć...

Certyfikacja, ogólnie rzecz ujmując, jest narzędziem służącym do ustanawiania i podnoszenia poziomu jakości usług dla wybranej grupy klientów. Certyfikacja przyjazna rowerzystom gwarantuje, że certyfikowane usługi oferowane turystom przyjeżdżającym na rowerze posiadają wyższy standard niż te, dostępne w innych obiektach. **Celem certyfikacji jest wyższa jakość usług związanych z ruchem rowerowym.** Certyfikacja zwiększa zadowolenie rowerzystów oraz popularność ruchu rowerowego, a także podnosi poziom świadczonych usług. Jednocześnie jest to **narzędzie marketingowe** dla zarządzających. Skuteczność marketingowa jest tym większa, im większa jest różnica w jakości marki w porównaniu z innymi. Celem jest wyróżnienie się, a nie upraszczanie kryteriów.

Certyfikacja odnosi się tylko do usług turystycznych w następujących kategoriach: zakwaterowanie, kempingi i gastronomia (w Czechach, na Słowacji, na Węgrzech i w Polsce również atrakcje turystyczne, dodatkowo Polsce – wydzielona kategoria punktów informacji turystycznej i innych obiektów). Certyfikacja **nie służy ocenie obiektów i usług poza turystyką** (takich jak: miejsca publiczne, lokale handlowe, centra handlowe, urzędy lub codzienne usługi dla rowerzystów).

2. Ważne aby przestrzegać

Co jest ważne dla kryteriów przyjaznych rowerzystom?

1. Kluczowym jest **przestrzeganie wspólnych, obowiązujących kryteriów dla każdej** kategorii. Jest to kwestia wiarygodności i jedności w całej Europie, a także w krajach V4. System musi **wszędzie gwarantować rowerzystom ten sam zestaw podstawowych usług**, bez żadnych wyjątków.
2. **Nie należy stosować certyfikacji dla obiektów spoza ustalonych kategorii**. System musi być **zrozumiały**. Certyfikacja usług nieturystycznych wprowadza chaos w systemie.
3. **Kryteria dodatkowe** są wybierane **dobrowolnie**. Ewaluator certyfikacji powinien podjąć wszelkie działania zmierzające do tego, aby przedsiębiorca spełniał nie tylko kryteria obowiązkowe, ale uwzględnił także te dodatkowe.

3. Niezbędne do wdrożenia

Do czego powinni zobowiązać się partnerzy projektu?

1. Uważamy, że obowiązkowe kryteria Bett und Bike są wiążącym wzorem dla wszystkich systemów krajowych.
2. Akceptujemy **wspólne, obowiązkowe kryteria** jako warunek wspólnego marketingu na platformie EuroVelo i wzajemnej współpracy systemów krajowych.
3. Spełnienie tego warunku powinno być sprawdzane przez odpowiednie jury lub upoważnioną osobę z ECF [Europejska Federacja Cyklistów].
4. W celu ujednolicenia interpretacji, dla każdego z obowiązkowych kryteriów zostanie opracowany opis (metodologia).
5. Kryteria dodatkowe są dobrowolne. Zalecamy, aby systemy krajowe ustaliły minimalną liczbę dodatkowych kryteriów dla każdej kategorii.

Partnerzy przyjęli **4 podstawowe kategorie certyfikacji**: *zakwaterowanie*, *restauracje*, *pola kempingowe i atrakcje turystyczne*.

Oprócz *kryteriów obowiązkowych*, które zostaną **uzgodnione dla całej Grupy Wyszehradzkiej (V4)**, **zarządzający** narodowym programem przyjaznym rowerzystom **będzie mógł wybrać** (minimum **trzy**) *dodatkowe kryteria*.

Ponadto, wszyscy partnerzy zdecydowali, że proponowane, **obowiązkowe kryteria V4 zostaną porównane z niemiecką certyfikacją Bett und Bike i w razie potrzeby odpowiednio skorygowane**. Patrz: tabela poniżej.

Wspólne kryteria przyjazne rowerzystom Europy Środkowej Grupy Wyszehradzkiej (V4) - zakwaterowanie

- Możliwość zakwaterowania na jedną noc
- Zdrowe śniadania / lub dostępność kuchni lub urządzeń do gotowania
- Możliwość prania i suszenia odzieży i sprzętu
- Bezpieczne przechowywanie rowerów
- Zestaw do naprawy rowerów
- Informacje o sieciach tras/szlaków rowerowych, warsztatach napraw rowerów / wypożyczalniach rowerów, mapy rowerowe
- Miejsce z podstawowym wyposażeniem do czyszczenia rowerów
- Apteczka pierwszej pomocy

Wspólne kryteria przyjazne rowerzystom Europy Środkowej Grupy Wyszehradzkiej (V4) - pola kempingowe

- Bezpieczny parking dla rowerów na noc, w pobliżu namiotów
- Możliwość wysuszenia mokrej odzieży i sprzętu
- Śniadanie lub możliwość gotowania oraz zrobienia zakupów. Bezpłatna woda pitna dla wszystkich rowerzystów
- Apteczka pierwszej pomocy
- Zestaw do naprawy rowerów
- Możliwość zakwaterowania na jedną noc
- Strefa dla niezmotoryzowanych z nawierzchnią odpowiednio przygotowaną pod namioty (wygodną)
- Informacje o sieciach tras/szlaków rowerowych, warsztatach napraw rowerów / wypożyczalniach rowerów, mapy rowerowe

Wspólne kryteria przyjazne rowerzystom Europy Środkowej Grupy Wyszehradzkiej (V4) - restauracje

- Bezpieczne parkowanie rowerów podczas pobytu
- Darmowa woda pitna dla wszystkich rowerzystów (*kryterium wymaga uszczegółowienia*)
- Apteczka pierwszej pomocy
- Podstawowy zestaw do naprawy rowerów
- Informacje o sieciach tras/szlaków rowerowych, warsztatach napraw rowerów / wypożyczalniach rowerów, mapy rowerowe

Wspólne kryteria przyjazne rowerzystom Europy Środkowej Grupy Wyszehradzkiej (V4) - atrakcje turystyczne

- Bezpieczne parkowanie rowerów podczas pobytu
- Apteczka pierwszej pomocy

- Zestaw do naprawy rowerów
- Informacje o sieciach tras/szlaków rowerowych, warsztatach napraw rowerów / wypożyczalniach rowerów, mapy rowerowe

B. Porównanie certyfikacji przyjaznej rowerzystom Grupy Wyszehradzkiej (V4) z niemiecką certyfikacją Bett und Bike

Porównanie kategorii / obowiązkowych kryteriów	**Niemiecki Bett und Bike ADFC**	**„Witamy rowerzystów" Grupy Wyszehradzkiej (V4)**
Zakwaterowanie	• Goście przyjmowani również tylko na jedną noc • Zamykane pomieszczenie do przechowywania rowerów na noc • Dodatkowe pomieszczenie do suszenia ubrań i sprzętu • Zdrowe śniadanie / zaplecze kuchenne (domki letniskowe, apartamenty) • Informacje o regionalnych ofertach turystycznych dla rowerzystów • Zapewnienie podstawowego zestawu naprawczego	• Możliwość zakwaterowania na jedną noc • Oferta śniadaniowa/ kuchnia lub zaplecze kuchenne • Możliwość prania i suszenia odzieży i sprzętu • Zapewnienie bezpiecznej przechowalnii rowerów • Dostępność podstawowych narzędzi do naprawy rowerów • Zapewnienie miejsca z podstawowym sprzętem do czyszczenia rowerów
Pola kempingowe	• Oddzielne stanowiska dla rowerzystów i innych niezmotoryzowanych gości • Szynowe stojaki na rowery do bezpiecznego zamykania i parkowania • Stoły z miejscami do siedzenia • Suszarnia z odpowiednim wyposażeniem do suszenia odzieży i sprzętu • Brak dodatkowych opłat za rowery na polu kempingowym • Informacje o regionalnych ofertach turystycznych dla rowerzystów • Dostępne zestawy do naprawy rowerów i kontakt z najbliższym warsztatem	• Bezpieczne przechowywanie rowerów w nocy w pobliżu namiotów • Możliwość suszenia mokrej odzieży i sprzętu • Śniadanie lub mozliwość gotowania i zrobienia zakupów; darmowa woda pitna dla wszystkich rowerzystów • Apteczka pierwszej pomocy • Zestaw do naprawy rowerów i/lub współpraca z dostępnym warsztatem naprawy rowerów • Możliwość zakwatreowania rowerzystów na jedną noc bez dopłaty • Strefa dla niezmotoryzowanych z nawierzchnią odpowiednio przygotowaną pod namioty (wygodną)

Restauracje (niemieckie kryteria zapożyczone z Łabskiej Trasy Rowerowej)	• Dobrej jakości stojaki na rowery, w miarę możliwości zadaszone i widoczne dla gości lub dostępne pomieszczenie zamykane • Oferta "napojów dla rowerzystów" (np. soki owocowe, herbata ziołowa w cenach niższych niż ceny piwa) • Oferta minimum 1 ciepłego posiłku w godzinach otwarcia lokalu • Oferta map rowerowych regionu, połączeń komunikacyjnych • Możliwość wypożyczenia zestawu do naprawy rowerów • Informacja o najbliższym warsztacie rowerowym • Czystość i porządek panujące wewnątrz i na zewnątrz obiektu	• Bezpieczne parkowanie rowerów podczas pobytu • Darmowa woda pitna dla wszystkich rowerzystów (*kryterium wymaga uszczegółowienia)* • Dostępność apteczki pierwszej pomocy • Zapewnienie podstawowego zestawu do naprawy rowerów i kontaktu do rekomendowanego warsztatu naprawy rowerów
Atrakcje turystyczne, punkty informacji turystycznej, inne usługi turystyczne (tylko w krajach V4)	• nie dotyczy	• Wysokiej jakości, najlepiej zadaszone miejsce parkingowe na rowery i bagaż lub zamykane pomieszczenie / przechowalnie rowerów i bagażu udostępniane bez opłat • Apteczka pierwszej pomocy • Zestaw do naprawy rowerów (wraz z instrukcją) i/lub współpraca z lokalnym warsztatem naprawy rowerów • Tablica informacyjna

IV. Struktura organizacyjna

1. Czeski program Cyklisté vítáni

Z czeskich doświadczeń wynika, że sprawne funkcjonowanie certyfikacji usług może zapewnić zaangażowanie się trzech głównych partnerów:

1) administratora, kontrolera i promotora - Nadace Partnerství - fundacji, która jest założycielem i administratorem;
2) dostawców certyfikowanych usług przyjaznych rowerzystom, których celem jest stały rozwój i podnoszenie poziomu jakości oferowanych usług oraz zadowolenie potencjalnych klientów;
3) turyści-rowerzyści = klienci, którzy posiadają wystarczającą wiedzę i informacje na temat certyfikacji aby dokonać wyboru – tj. preferować usługi certyfikowane.

W ramach systemu, proces certyfikacji przebiega w następujący sposób. Na początku koniecznym jest:

1) Przygotowanie materiałów metodycznych i promocyjnych dla obiektu oraz dla rowerzystów.
2) Nawiązanie kontaktu z regionalnymi instytucjami działającymi w branży turystycznej.
3) Przeszkolenie ewaluatorów, którzy przeprowadzają praktyczną certyfikację bezpośrednio w terenie – wyszukują odpowiednie obiekty, nawiązują kontakt z ich właścicielami, certyfikują, kontrolują i zarządzają programem certyfikacji.

W początkowym etapie powstawania czeskiego systemu certyfikacji zatrudnionych było 50 ewaluatorów, którzy przez pierwszy rok pobierali wynagrodzenie z projektu. Obecnie w ramach czeskiego system certyfikacji pracuje tylko trzech kontrolerów zewnętrznych i trzech wewnętrznych.

W pierwszym roku funkcjonowania systemu ewaluatorzy certyfikowali około 1050 placówek. Aktualnie w Czechach świadczonych jest około 900 certyfikowanych usług.

2. Słowacki program Vitajte, cyklisti!

W przeciwieństwie do Czech, na Słowacji gęstość certyfikacji jest zróżnicowana regionalnie. Duże zagęszczenie jest typowe dla popularnych regionów turystycznych o dużej liczbie odwiedzających (Liptów, Bratysława) lub w pobliżu granicy czeskiej

(Záhorie). Z drugiej strony duże obszary cechuje brak certyfikowanych obiektów oraz ewaluatorów, a także niski poziom innowacyjności.

Struktura organizacyjna nie jest skomplikowana. Koordynator krajowy zarządza wszystkimi aspektami programu. Początkowo w 2008 r. istniała szeroka sieć 28 ewaluatorów regionalnych, jednak ich liczba znacznie zmalała (do trzech w 2019 roku). Od 2014 roku stosowana jest również samoocena jako sposób ewaluacji obiektów aplikujących do uzyskania statusu placówki certyfikowanej. Co najmniej przez dekadę certyfikację otrzymało 176 obiektów. Formalnym właścicielem systemu certyfikacji jest Fundacja Ekopolis, która upoważniła Stowarzyszenie Jantárová cesta (Bursztynowy Szlak) do prowadzenia systemu, w tym do zawierania umów i przeprowadzania audytów. Od 2022 roku certyfikacja będzie opierać się wyłącznie na samoocenie, ponieważ ta metoda ewaluacji sprawdziła się w ostatnich latach.

3. Certyfikacja Miejsca Przyjazne Rowerzystom w Polsce

Miejsca Przyjazne Rowerzystom w Małopolsce (MPR)

W pierwszym roku realizacji - w 2020 roku - certyfikację uzyskało 91 miejsc, w tym:

- 49 miejsc noclegowych
- 6 placówek branży gastronomicznej
- 22 atrakcje turystyczne (w tym punkty informacji turystycznej)
- 14 innych usług

Po 2021 roku Małopolska posiada łącznie 165 certyfikowanych obiektów. Proces certyfikacji koordynuje Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. W 2022 roku Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego zainicjował podobny certyfikat regionalny.

Dodatkowo na szlakach rowerowych wdrażane są dwa podobne systemy certyfikacji - **Szlak wokół Tatr** (woj. małopolskie) oraz **GreenVelo** (5 województw: świętokrzyskie, podkarpackie, lubelskie, podlaskie i warmińsko-mazurskie).

4. Węgry - program "Kerékpárosbarát szolgáltató”

Dokument założycielski węgierskiej sieci usług przyjaznych rowerzystom został ukończony w czerwcu 2021 roku. Prace nad nim koordynowane były przez AÖFK - Agencję Rozwoju Aktywnej i Ekoturystyki. Następnie, od lipca 2021 roku Węgierskie Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej - MAKETUSZ rozpoczęło działania zmierzające do utworzenia sieci usług przyjaznych rowerzystom w dwóch obszarach pilotażowych: w regionie Górnej Cisy

oraz Sopron-Fertő. Aktualnie w ramach sieci zaangażowane zostały kolejne obszary pilotażowe: Region Balaton, Region Etyek.

Usługodawcy, działający zwłaszcza w branży noclegowej i gastronomicznej, z zadowoleniem przyjęli tę inicjatywę przyjazną rowerzystom, mając świadomość, że rowerzyści stali się ważnym segmentem rynku turystycznego. Niektórzy z nich wyrazili swój nieskrywany entuzjazm z faktu, że wreszcie ich dotychczasowe działania przyjazne rowerzystom zostały docenione, poddane certyfikacji i oznakowane odpowiednim logo. Podsumowując, w fazie pilotażowej certyfikacji w 2021 roku certyfikowano blisko 50 obiektów. Certyfikacji poddano 42 miejsca, w tym:

- 15 hoteli
- 4 obiekty noclegowe na terenach gminnych oraz wiejskich
- 4 atrakcje turystyczne
- 19 restauracji

Na Węgrzech spodziewamy się około 200 członków sieci do czerwca 2022 roku.

V. Finansowanie

Niezwykle istotnym dla wszystkich systemów w Europie jest osiągnięcie stabilności finansowej w odpowiednim momencie. W Europie Zachodniej systemy działają bez dofinansowania unijnego oraz bez dotacji państwowych, w Europie Środkowej natomiast korzystają one ze wsparcia zarówno funduszy państwowych, samorządowych jak i unijnych (Czechy, Polska, Węgry), a także sponsorów prywatnych (Słowacja). Istnieje możliwość wykorzystania funduszy unijnych do dalszego rozwoju systemów certyfikacji i ich współpracy w krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4). **Dochody i koszty programu certyfikacji usług przyjaznych rowerzystom** pochodzą z:

- opłat za certyfikację
- reklam (np. system Q w Czechach)
- dotacji z Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Czechy, nieregularnie) - otwarty konkurs na rozwój turystyki (nie dotyczy systemów przyjaznych rowerzystom)
- środków własnych samorządów regionalnych lub koordynatorów szlaków (Polska)

CZECHY

Fundacja Nadace Partnerství wystąpiła o dotację na start w Czechach w wysokości 400.000 EUR z regionalnych funduszy UE (SROP) na pokrycie kosztów związanych z certyfikacją w okresie 2. lat 2004-2005 (w tym na wynagrodzenia, marketing, pokrycie kosztów wizyt studyjnych do podobnych systemów w Niemczech i Austrii, kosztów wynagrodzenia 50 ewaluatorów w pierwszym roku funkcjonowania systemu, itp.). Fundacja musiała zobowiązać się do certyfikacji ponad 1000 obiektów (utrzymania stabilności finansowej przez okres 5 lat), zawierając od początku takie same umowy z przedsiębiorcami. Czeski system certyfikacji Cyklisté vítáni przechodzi obecnie zmiany, poszukując dodatkowych funduszy na rozwój nowych sposobów funkcjonowania biznesowego. Konieczne jest rozszerzenie części noclegowej o nowe oferty/pakiety dla turystów rowerowych, w tym również o atrakcje, zwłaszcza weekendowe. Działania te są bezpośrednio powiązane z nową interaktywną stroną internetową www.czechiabybike.com. Ponadto, zauważalna staje się tendencja do zmiany dotychczasowych zachowań krajowych turystów rowerowych. Nastawiony głównie na krajowych odbiorców serwis obejmuje wszystkie usługi certyfikowanych obiektów. Podczas gdy biura podróży oferują turystom rowerowym tylko wybranych kilka usług.

Dochody w ciągu ostatnich 4 lat, w tym studium przypadku pandemii COVID-19 czeskiego programu certyfikacji „Cyklisté vítáni”

Czeski program certyfikacji „Cyklisté vítáni”	Środki finansowe (w tys. EUR)			
	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Dochód	115	139	58	58
Koszty	82	73	40	41
Koszty ogólne	27	41	8	9
Zysk	6	25	10	8

SŁOWACJA

Fundacja Ekopolis otrzymała dotację na start systemu certyfikacji od prywatnego darczyńcy (na pokrycie kosztów marketingowych, szkolenia dla ewaluatorów, częściowo na wynagrodzenia). Dla słowackiego programu wartością dodaną jest pośredniczenie w ofertach międzynarodowych. Na Słowacji nie ma wyspecjalizowanego biura podróży zajmującego się krajową turystyką rowerową. Organizowanie wycieczek rowerowych we własnym zakresie jest dość typowe na Słowacji. Być może dla rowerzystów MTB sytuacja wygląda inaczej. Wzdłuż długodystansowych tras i szlaków transport bagażowy jest oferowany głównie zagranicznym turystom rowerowym.

WĘGRY

W latach 2020-2021 MAKETUSZ otrzymał 2 dotacje w dwóch regionach (północno-wschodnim i północno-zachodnim), w których zostanie utworzony wspólny system regionalny. Sieć Przyjazna Rowerzystom otrzymała także środki publiczne od rządowego komisarza ds. aktywnych Węgier. W ten sposób został sfinansowany budżet na pierwsze 2 lata tj. do końca 2022 roku. Następnie zaplanowano finansowanie budżetu ze składek członkowskich płaconych przez członków sieci – w tej sprawie ma zostać przeprowadzone badanie. Według węgierskich opracowań dot. Sieci Przyjaznej Rowerzystom, ok. 1000 członków mogłoby finansować budżet operacyjny systemu.

POLSKA

Certyfikacja jest zarządzana i finansowana przez Urzędy Marszałkowskie (województwa małopolskie i zachodniopomorskie) i jak dotąd certyfikowane placówki nie ponoszą żadnych opłat.

KOSZTY najczęściej obejmują:

- wydatki osobowe;
- koszty telekomunikacyjne (korespondencja mailowa, tradycyjna, itp.);
- koszty ogólne;
- materiały (tablice informacyjne, certyfikaty);
- wydatki marketingowe (mapy, strony internetowe, targi i wydarzenia, domeny internetowe, aktualizacja stron internetowych).

Możliwe źródła finansowania projektu:

- fundusze UE - ZPORR, Interreg, COSME;
- fundusze państwowe;
- programy regionalnych dotacji finansowych;
- pośrednie programy szkoleniowe dla przedsiębiorców;
- opłaty certyfikacyjne;
- wkład podmiotów prywatnych (np. reklama).

A. Struktura opłat

Wysokość opłat wnoszonych przez certyfikowane obiekty do **czeskiej certyfikacji Cyklisté vítáni** została ustalona na taki poziomie, aby zapewnić systemowi finansową samowystarczalność.

Roczna opłata za jedno **miejsce noclegowe** wynosi **2 400** CZK (ok. **90 €**) + **VAT**. W zależności od ilości miejsc noclegowych kwota ta może się różnić. System oferuje zniżki związane z przyznaniem drugiego certyfikatu dla obiektu z samym adresem oraz **niższe opłaty dla restauracji**. Dodatkowe dochody z marketingu i usług (sprzedaż pakietów, rezerwacje) zapewniają stabilność finansową systemu. Dlatego głównym celem jest budowanie współpracy opartej na zaufaniu z certyfikowanymi obiektami (partnerstwo). Obecnie zespół czeskiej certyfikacji Cyklisté vítáni [Rowerzyści mile widziani; Witamy Cyklistów] składa się z dwóch pełnoetatowych pracowników (synergia z wewnętrznymi programami organizacji). Przed pandemią COVID-19 współpracowało w ramach systemu certyfikacji łącznie 10 niezależnych ewaluatorów zewnętrznych, niestety w 2020 roku zaprzestano ewaluacji.

Przykłady opłat dla certyfikowanych placówek przyjaznych rowerzystom w krajach europejskich:

- Słowacja: 67 € opłata roczna (dla nowo certyfikowanych i kontynuujących certyfikację) w 2019 roku. Taka sama dla wszystkich obiektów, wzrośnie do 80 € w 2022 roku, potrzebny 1 pracownik etatowy.
- Austria: 200-300 € opłata za zakwaterowanie i 2.700 € opłata dla ADFC, regionalny certyfikat Radfreundliche Betriebe, opłata w wysokości: 100 €.
- Niemcy: 60 € opłata roczna + 90-130 € opłata wstępna w zależności od wielkości obiektu zakwaterowania.
- Hiszpania: 1500 € opłata roczna za zakwaterowanie.
- Niderlandy: 50 € opłata za zakwaterowanie. 47.000 € dochodu rocznie i 20.000 € kosztów.
- Dania: 270-460 € za zakwaterowanie.
- Włochy: 49-99 € za obiekt i 100 € za reklamę w broszurze. Roczny dochód jest o ok. 10-15% większy niż wydatki.
- Węgry: certyfikacja 100-200 € od obiektu. Opłata roczna: 50-100 € od certyfikowanego obiektu.

Na Węgrzech opłata za pierwszy rok wynosi 50-100 € w zależności od rodzaju obiektu (hotel 100 €, pensjonat 50 €) i jest wymagana tylko wtedy, gdy system nie jest finansowany z dotacji. MAKETUSZ otrzymał 27.000 € dotacji (10 mln HUF) na pierwsze oceny usług przyjaznych rowerzystom.

W Polsce nie ma wymogu wnoszenia opłat, a koszty zarządzania są pokrywane przez **władze regionalne**.

B. Ważni INTERESARIUSZE w programie

Ważne **etapy projektu certyfikacji przyjaznej rowerzystom, oparte na czeskich doświadczeniach**, obejmują:

- przygotowanie projektu;
- realizację;
- stabilizację;
- rozwój;
- innowacje.

Interesariusze/partnerzy programu „Cyklisté vítáni” (studium przypadku w Czechach):

1. Ważni interesariusze na poziomie europejskim

Europejska Federacja Cyklistów i jej sieć **krajowych centrów koordynacyjnych/ koordynatorów EuroVelo** (42 NEC/C´s) odgrywają istotną rolę w transferze know-how, harmonizacji kryteriów, promocji europejskich kryteriów minimalnych itp. Na poziomie europejskim konieczne jest nawiązanie kontaktu z profesjonalnymi stowarzyszeniami

hotelarskimi, takimi jak Hotrec, jak również z globalnymi platformami rezerwacyjnymi, takimi jak booking.com i Airbnb, w celu nawiązania przyszłej współpracy opartej na obopólnych korzyściach. Pozostali partnerzy to sygnatariusze Manifestu Turystyki z 2020 roku, m.in. europejskie organizacje patronackie rowerzystów i pieszych, takie jak ECF i EGWA (European Greenways Association)[3].

Nazwa Cyklisté vítáni jest zastrzeżonym znakiem towarowym zarejestrowanym tylko w Czechach jako Cyklisté vítáni. Na Słowacji ze względu na koszty nie jest to chroniony znak towarowy.

Wspólna domena www.cyclistswelcome.com może być wykorzystana do promocji marki Witamy rowerzystów w Europie Środkowej.

2. Ważni interesariusze na poziomie krajowym

- Ministerstwa odpowiedzialne za turystykę, rozwój regionalny, krajowe organizacje turystyczne (np. CzechTourism w Czechach, Polska Organizacja Turystyczna w Polsce), urzędy regionalne (w Polsce – urzędy marszałkowskie), krajowe izby turystyczne, regionalne organizacje turystyczne, punkty informacji turystycznej, sieci hotelowe (np. OREA w Czechach), komercyjni darczyńcy działający we wszystkich krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4).

W 2005 r. na początku realizacji projektu w Czechach powołano grupę roboczą ds. programu Witamy rowerzystów, której zadaniem było rozpowszechnianie informacji o programie certyfikacji. W Czechach nie funkcjonuje żaden krajowy organ rejestracyjny certyfikacji w turystyce, dlatego poinformowano o programie Związek Regionów Republiki Czeskiej.

3 https://tourismmanifesto.eu

Słowacja - krajowe stowarzyszenie hoteli i restauracji, współpraca komercyjna z Toyota, Allianz, DOEN NL, regiony SK8, krajowy koordynator rowerowy o zawężonym zakresie uprawnień.

Polska - Konwent Marszałków (16 regionów) z kompetencjami w zakresie rowerów/ turystyki, oficerowie rowerowi w niektórych województwach (brak krajowego koordynatora rowerowego), organizacje pozarządowe typu think tank dostarczające metodologii, takie jak Stowarzyszenie Greenways Polska, na poziomie regionalnym organizacje take jak np. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Współpracy Regionalnej OLZA (Euroregion Śląsk Cieszyński) i in.

Węgry - krajowy koordynator rowerowy, NECC oraz Agencja Rozwoju Turystyki Aktywnej i Ekologicznej, Węgierska Agencja Turystyki, Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej.

3. Ważni interesariusze na poziomie regionalnym i lokalnym

W Czechach nawiązano dobrą współpracę w zakresie prezentacji obiektów przyjaznych rowerzystom na regionalnych mapach internetowych i drukowanych oraz w zakresie rekomendowania certyfikacji dla firm w regionie, programów dotacji finansowych dla programu Cyklisté vítáni, a także wymogów dla programów grantowych poszczególnych regionów.

W Czechach - władze regionalne (14 regionów), DMO[4] (regionalne i lokalne) oraz lokalne grupy działania/mikroregiony, np. regiony Pardubice i Vysočina, DMO Znojmo zapewniają programy grantowe na inwestycje startowe. Fundacja Nadace Partnerství podpisała 100 umów z gminami na Morawskich Szlakach Winnych, Punkty informacji turystycznej funkcjonujące w tych gminach otrzymują darmową certyfikację. Podobne działania zaplanowano na Węgrzech.

Na Słowacji - obszarowe DMO (wielkości powiatu lub kilku powiatów), regionalne DMO (8 regionów): współpraca w zakresie promocji systemu i regionu (bartery).

W Polsce - samorządy wojewódzkie (16) i regionalne organizacje turystyczne odpowiedzialne za marketing; na poziomie krajowym – Polska Organizacja Turystyczna.

Na Węgrzech - 19+1 powiatów, regionalne DMO, obszary rozwoju LEADER, inicjatywy regionalnych centrów koordynacji turystyki rowerowej - region Górnej Cisy, region Vértes i Velencei-lake, Őrség i Vas, region Sopron-Fertő, region Mátra.

4 DMO – Destination Management Organization

VI. Promocja i marketing

Celem promocji certyfikacji w krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4) jest stworzenie wspólnej platformy V4 - Europa Środkowa, która byłaby promowana przez wszystkich partnerów projektu oraz we współpracy z Europejską Federacją Cyklistów ECF i propagowałaby systemy certyfikacji miejsc przyjaznych rowerzystom w krajach V4. Jedną z korzyści płynących z funkcjonowania takiej platformy będzie propagowanie jednolitych kryteriów bazowych certyfikacji stosowanych w całej Europie oraz wspólna promocja, szczególnie na europejskim rynku turystyki rowerowej.

Działania marketingowe będą koncentrować się na dwóch głównych celach. Do turystów rowerowych (b2c) oraz do istniejących i potencjalnych obiektów przyjaznych rowerzystom (b2b). Głównym kanałem komunikacji będzie portal internetowy www.cyclistswelcome.com, zawierający linki do krajowych systemów certyfikacji we wszystkich krajach V4 oraz tras rowerowych takich jak EuroVelo, Greenways, jak również innych narodowych/regionalnych długodystansowych rowerowych tras turystycznych i rekreacyjnych (w tym MTB) w krajach V4. Jako przykład może posłużyć czeski portal internetowy z TOP trasami rowerowymi i certyfikowanymi usługami Cyklisté vítáni www.czechiabybike.com. Przykładem promocji w formie drukowanej jest mapa długodystansowych tras rowerowych EuroVelo i Greenways w Republice Czeskiej, na której zaznaczone są wszystkie certyfikowane usługi przyjazne rowerzystom w kraju. System certyfikacji wraz z TOP trasami rowerowymi jest również promowany na targach turystycznych i imprezach rowerowych organizowanych przez lub z udziałem fundacji Nadace Partnerství. System jest również promowany podczas wizyt studyjnych, czy wyjazdów prasowych organizowanych przez krajowe agencje turystyczne, takie jak CzechTourism, koncentrujących się na turystyce rowerowej.

Słowacki partner zarejestrował domenę www.cyclistswelcome.com, która służyć będzie jako wejście, stanowiące oficjalną **stroną startową dla wspólnej certyfikacji V4** (landing page), gdzie będą promowane krajowe strony internetowe partnerów projektu i krajowych/ i regionalnych certyfikatów. Strony docelowe będą również skomunikowane z Europejską Federacją Cyklistów ECF na europejskim portalu internetowym EuroVelo www.eurovelo.com. Polscy partnerzy zarejestrowali już stronę internetową do promocji wspólnych kryteriów „Witamy Rowerzystów" www.witamyrowerzystow.pl.

Wspólne planowane działania marketingowe w V4:

- Wzajmne linkowanie stron www systemów certyfikacji miejsc przyjaznych rowerzystom w krajach V4 na stronach partnerów projektu
- Wspólna prezentacja internetowa systemów certyfikacji w krajach V4 na anglojęzycznej stronie www.cyclistswelcome.com, która będzie prostym odnośnikiem do wszystkich systemów bazujących na wspólnych kryteriach.
- Wspólna ukierunkowana promocja w mediach społecznościowych i na stronie www.cyclistswelcome.com.

- Informacje o systemach certyfikacji w krajach V4 w materiałach drukowanych (mapy rowerowe, katalogi usług przyjaznych rowerzystom itp.).
- Upowszechnianie systemów certyfikacji w krajach V4 wśród parasolowych organizacji rowerowych – European Cyclists Federation ECF i European Greenways Association EGWA oraz na krajowych portalach internetowych promujących turystykę rowerową (np. www.czechiabbike.com i podobne).

1. Projekt graficzny logo

Porównanie logotypów i informacji o istniejących certyfikatach w krajach Grupy Wyszehradzkiej V4:

W **Czechach** i na **Słowacji** systemy certyfikacji nazywane są i tłumaczone na język angielski równoznacznie jako "Cyclists Welcome". W **Polsce** obecnie funkcjonujący system nosi nazwę "**Miejsca przyjazne rowerzystom**". Wspólne kryteria V4 mogłyby być nazwane i promowane jako " Witamy rowerzystów" (bezpośrednie tłumaczenie z Cyclists Welcome) jako marka parasolowa dla regionalnych certyfikatów (nieodpłatna). Słowacki partner otrzymał logo od czeskich partnerów za darmo, ale **pod warunkiem stosowania wspólnych kryteriów, takich jak w Czechach**. Na **Węgrzech** program jest przygotowany pod lokalną nazwą: "Kerékpárosbarát szolgáltató" (**„Usługi przyjazne rowerzystom”**). Węgierskie logo zostało opracowane przed projektem V4 dla turystyki aktywnej z wariantami dla turystyki rowerowej, pieszej i kajakowej. Na Węgrzech logo zostało opracowane przez władze państwowe i nie może zostać zmienione. Jedyną opcją jest włączenie elementów wspólnej marki V4 do krajowej certyfikacji i używanie jej wraz z logo krajowym.

Partnerzy zgodzili się, że wspólne logo V4 oznacza korzyść marketingową. Opracowano podręcznik projektowania graficznego w celu ujednolicenia logo wszystkich czterech systemów certyfikacji. Podręcznik ten stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

Partnerzy projektu uzgodnili następujące kwestie:

1. Stworzenie jednolitego logo dla V4 „Witamy rowerzystów" w oparciu o istniejące czeskie i słowackie certyfikaty oraz strony internetowe w językach narodowych i angielskim [„Cyclists Welcome”, „Witamy rowerzystów”].
2. Podstawowe zasady wizualizacji loga:
   - kolor: zielony i biały (kolory informacyjne);
   - motyw: roześmiany rower;
   - format logo: kwadrat.
3. W przypadku Węgier, które używają już innego logo, można dołączyć angielską wersję logo „Witamy rowerzystów" obok marki krajowej. Podobny model można zastosować w Polsce.
4. W samym logo nie będzie rozróżnienia na kategorie obiektów (zakwaterowanie, gastronomia, kemping, atrakcje turystyczne).
5. Zainicjowanie dyskusji na poziomie europejskim z Europejską Federacją Cyklistów ECF na temat wspólnej platformy europejskiej rodziny certyfikatów na stronie www.EuroVelo.com.

VII. Zrealizowane działania w ramach projektu „Cyclists Welcome in V4” 2021-2022

Wdrożenie rezultatów projektu:

- Zharmonizowanie kryteriów bazowych miejsc przyjaznych dla rowerzystów w krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4).
- Unifikacja logotypów systemów certyfikacji przyjaznych rowerzystom dla marki parasolowej „Cyclists Welcome”.
- Spotkania merytoryczne partnerów, seminarium końcowe projektu w Brnie (22.02.2022 roku), podpisanie Deklaracji z Brna.
- Opracowywanie analizy dotyczącej rozwoju systemów certyfikacji w krajach V4 oraz studium wykonalności (niniejszy dokument).

Koordynacja działań z europejskimi partnerami z Europejskiej Federacji Cyklistów ECF:

- Opracowanie analizy certyfikatów europejskich.
- Omówienie wyników z ECF.
- Nawiązanie kontaktu z innymi organizacjami europejskimi w celu zaproszenia ich do włączenia się w działania związane z systemami certyfikacji miejsc przyjaznych rowerzystom, np. EGWA [European Greenways Association].

Powiązanie działań marketingowych:

- Utworzenie wstępnej strony www wejściowej (landing page) – www.cyclistswelcome.com.
- Udostępnianie wspólnych treści w mediach społecznościowych i na krajowych stronach www.
- Tłumaczenie publikacji, artykułów ukazujących się w mediach (informacje prasowe, studium wykonalności).

VIII. Porozumienie w sprawie wspólnych kryteriów certyfikacji usług dla rowerzystów krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4)

Mając świadomość znaczenia turystyki i rosnącej popularności jej aktywnych form, takich jak turystyka rowerowa, partnerzy projektu **zgadzają się na stosowanie zharmonizowanych krajowych/regionalnych systemów certyfikacji przyjaznych rowerzystom ze wspólnym logo i ich podstawowymi kryteriami**, jak również na **promocję** w swoich krajach. Aktualnie sektor turystyczny w całej Europie przeżywa poważny kryzys związany z pandemią COVID-19 i potrzebuje nowego, bardziej zrównoważonego restartu.

Systemy certyfikacji funkcjonują obecnie w ramach spójnego prawodawstwa UE i wspólnego rynku, dlatego konieczne jest zharmonizowanie istniejących i potencjalnych schematów w krajach Grupy Wyszehradzkiej (V4). Turyści rowerowi w tych krajach odniosą korzyści z międzynarodowej promocji poprzez platformę internetową i kanały mediów społecznościowych partnerów krajowych/regionalnych systemów certyfikacji miejsc przyjaznych rowerzystom. Będą także mogli korzystać z informacji, wiedzy i wymiany doświadczeń pomiędzy krajami V4. Partnerzy projektu będą również promować swoje działania w ramach projektu na poziomie europejskim wśród takich organizacji jak Europejska Federacja Cyklistów ECF i Europejskie Stowarzyszenie Greenways EGWA, a także wśród innych profesjonalnych organizacji zajmujących się turystyką rowerową.

Partnerzy projektu:

o.p.s. partnerství | nadácia ekopolis | Stowarzyszenie Greenways Polska | Fundusz Partnerstwa | MAKETUSZ

Dofinansowanie:

„Projekt jest współfinansowany przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji w ramach Grantów Wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Misją Funduszu jest promowanie idei zrównoważonej współpracy regionalnej w Europie Środkowej."

Visegrad Fund

O autorach:

DANIEL MOUREK
Od ponad dekady jest koordynatorem Greenways w Europie Środkowej i Wschodniej w czeskiej fundacji Nadace Partnerství, biuro w Pradze pod patronatem EPA [Stowarzyszenia Partnerstwa na Rzecz Środowiska]. Był także wiceprezydentem European Cyclist's Federation [Europejskiej Federacji Cyklistów] (2011-2015), członkiem Rady EuroVelo przy ECF (2016-2020), a obecnie reprezentuje EPA jako członek Komitetu Sterującego European Greenways Association [Europejskiego Stowarzyszenia Greenways]. Na poziomie krajowym zarządzał EuroVelo oraz długodystansowymi trasami rowerowymi i Greenways (takimi jak Elbe Trail, Prague-Vienna greenways, Iron Curtain Trail czy trasy EuroVelo) w Republice Czeskiej i Europie Środkowo-Wschodniej, a także był członkiem praskiego Komitetu Rowerowego. Studiował w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Pradze (turystyka) oraz na Uniwersytecie w Bernie (zrównoważony rozwój turystyki).

DOMINIKA ZARĘBA
Ekonomistka, niezależna publicystka i podróżniczka, autorka przewodników i książek turytsycznych. Autorka pierwszej w Polsce książki poświęconej ekoturystyce („Ekoturystyka", PWN, wyd. 4, 2020). Współpracuje z organizacjami społecznymi z całego świata, zwłaszcza z Europy Środkowo-Wschodniej. Stworzyła podwaliny programu Greenways w Polsce i zainicjowała tworzenie sieci Greenways w całej Europie Środkowo-Wschodniej (w tym na Ukrainie i Białorusi). Aktywnie współpracuje z wieloma ekologicznymi organizacjami pozarządowymi i sieciami ekoturystycznymi w Europie i na świecie, związana z Funduszem Partnerstwa, Environmental Partnership Association [Stowarzyszeniem Partnerstwa na Rzecz Środowiska] i Global Ecotourism Network [Globalną Siecią Ekoturystyczną]. Współzałożycielka i obecna prezeska Stowarzyszenia Greenways Polska.

JURAJ FLAMIK
Ukończył Wydział Inżynierii Lądowej w Bratysławie na Słowacji. Po ukończeniu szkoły zajmował się konserwacją zabytków. Przewodniczył bardzo aktywnej grupie ekologów, zajmujących się głównie pracami konserwatorskimi zabytków kultury. Był współautorem Krytycznego materiału o środowisku w Bratysławie (wydanego w 1987 r.). W listopadzie 1989 roku uczestniczył w nowym ruchu politycznym na Słowacji, następnie pracował w Trybunale Konstytucyjnym. Od 1997 roku jest koordynatorem Greenways w czeskiej fundacji Nadace Partnerství, Brno. Zainicjował program Greenways dla Europy Środkowej i Wschodniej. Jest również dyrektorem Festiwalu Win w Otwartych Piwnicach na Morawach Południowych.

JÁN ROHÁČ
Zaangażowany w kolarstwo od 1996 roku. Zajmuje się turystyką rowerową, transportem rowerowym i turystyką zrównoważoną. Od 2008 roku jest szefem słowackiego systemu certyfikacji „Vitajte, cyklisti!" [Witamy rowerzystów], konsultantem społeczności lokalnych i małych przedsiębiorstw w zakresie turystyki rowerowej. Od 15 lat przewodnik wycieczek rowerowych i touroperator w Europie Środkowej. Posiada bogate doświadczenie w tworzeniu przyjaznego środowiska dla rozwoju tras turystyki rowerowej, produktów turystycznych, propagowaniu działań wspierających turystykę w określonych destynacjach turystycznych, promujących dziedzictwo kulturowe oraz zarządzaniu turystyką. Pracuje dla Fundacji Ekopolis, wiodącej pozarządowej organizacji ekologicznej na Słowacji i jest członkiem rowerowych i turystycznych ciał doradczych na poziomie regionalnym i krajowym. Przede wszystkim jednak jest popularyzatorem i miłośnikiem jazdy na rowerze.

ERZSEBET PÉNZES
Zapalona rowerzystka, która aktywnie wykorzystuje wszystkie zalety roweru, dojeżdża rowerem do pracy, jeździ wyczynowo i rekreacyjnie w trakcie wakacji. Rodzaj nawierzchni nie ma dla niej większego znaczenia, czy jest to droga szutrowa, enduro, czy pump track. Jest w tym szczęśliwym położeniu, że jej praca jest ściśle związana z rowerem - pracuje dla Węgierskiego Związku Cykloturystyki. Jej credo to dążenie do poprawy infrastruktury i usług rowerowych dla rowerzystów. Erzsebet mieszka na wsi w małej gminie z trzema córkami.

DOMINIKA BÄUCHELOVÁ
Jej pasja do roweru doprowadziła ją w 2015 roku do udziału w pracach zespołu ds. zrównoważonej turystyki w Partnerství o.p.s. (firmy pożytku publicznego przy Nadace Partnerství). Dominika od 2017 roku organizuje dla publiczności imprezy rowerowe na Morawskich Szlakach Winnych, a od 2019 roku pełni funkcję kierownika krajowego certyfikatu Cyklisté vítáni. Wcześniej pracowała jako ewaluator usług dla rowerzystów.

Program Central and Eastern European Greenways (CEG) jest promowany jako inicjatywa obywatelska w całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej od 2000 roku. Inicjatorem programu jest the Environmental Partnership Association [Stowarzyszenie Partnerstwo dla Środowiska], zrzeszające sześć fundacji działających w Czechach, Słowacji, Polsce, na Węgrzech, w Rumunii i Bułgarii. Sieć CEG obejmuje zarówno długodystansowe zielone szlaki [greenways], jak i transgraniczne oraz lokalne szlaki na obszarach wiejskich i miejskich. Wszystkie zielone szlaki CEG są tworzone zgodnie ze wspólnymi kryteriami. Program CEG wkracza w nowe inicjatywy zielonych szlaków [greenways] wdrażane przez organizacje z innych krajów regionu, w tym: Austrii, Niemiec, Białorusi, Ukrainy, Serbii, Czarnogóry, Bośni i Hercegowiny, Słowenii i Macedonii.

Zgodnie z Deklaracją Greenways z Wiednia, Zielone Szlaki to wielofunkcyjne szlaki rozwijane wzdłuż naturalnych korytarzy rzek i kanałów, historycznych szlaków handlowych i opuszczonych linii kolejowych. Łączą one regiony, atrakcje turystyczne i inicjatywy społeczne, wspierają zrównoważoną turystykę i rekreację, promują zdrowy styl życia i niezmotoryzowany transport. Generują możliwości poprawy jakości życia i środowiska, ożywiają lokalne gospodarki, promują produkty lokalne, stymulują przedsiębiorczość społeczności lokalnych oraz chronią unikalne walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe w Europie Środkowo-Wschodniej.

IX. ZAŁĄCZNIKI

1/ Podręcznik projektu graficznego z logo Cyclists Welcome / Witamy Rowerzystów (osobny dokument pdf)

2/ Deklaracja z Brna, Brno, 22 lutego 2022 roku (osobny dokument pdf)

foto: Piotr Kołodziej